

“Постлюдина” означає переосмислення поняття бути живим, стверджує Брюс Стерлінг. Як далеко можна зайти в цьому переосмисленні? Проект «Аутентифікація» Віктора Сидоренка присвячений каранню людиною власної сутності в епоху “кіборгізації” і генетичних мутацій. Саме слово “аутентифікація” належить до типово кіберпанківського лексикону. Зазвичай воно означає код входу до комп’ютерної системи. У пам’яті зринають шляхетні гакери, що ламають паролі глобальних корпорацій — неодмінний атрибут будь-якого роману чи фільму цього напрямку. Аутентифікація — це також пошук коду доступу до надсекретних об’єктів (за сітківкою ока або лініями на долонях), куди примудряються проникнути самотні герої, які ще сподіваються знайти залишки людського в людині...

Віктор Сидоренко вибудовує свої міркування на перехресті минулого і майбутнього. Його фотографії та відео вміщують у собі підкреслено виражену пікторіалістичну, класичну картинну стилістику, що резонує з полотнами старих майстрів і “future studies”. Запропонований ним варіант дослідження майбутнього аж ніяк не радісний — той, що говорить сьогодні на цю тему, свідомо отруєний випробуваннями і розчарованістю. Він змушений перегортати утопії, антиутопії і навіть так звані “контрантиутопії”, що враховують досвід усіх минулих помилок і вдалих пророцтв. Усе тече, все змінюється, а майбутнє так само прозоре і так само загадкове — техногенні концепції 1960-х у 1980-х змінила епоха кіберпанка, нині прийнято прогнозувати в напрямку біотеха, що радикально переінакшує життя людини. Припускають, що альтернативу кіборгам у майбутньому становитимуть трансгені — генетично модифіковані люди. Від техногенного проекту перетворення суспільства в закрити систему, керовану досконалою аналітичною машиною, думка фу-

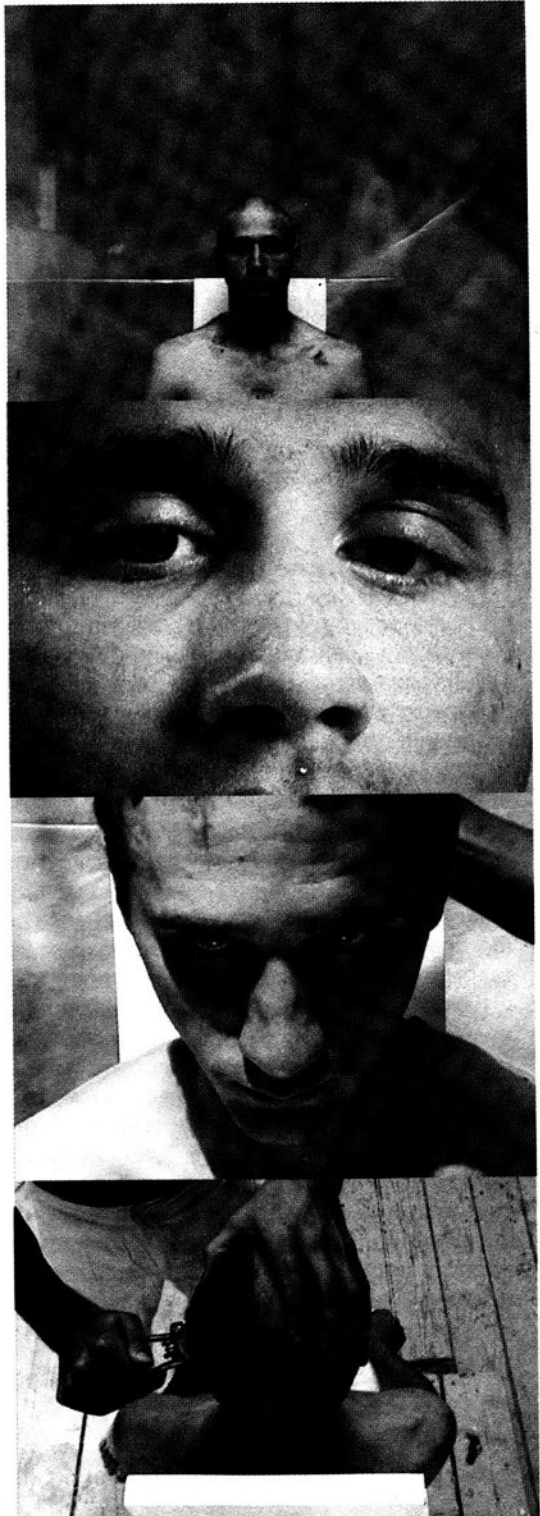
турологів знову звертається до матерії, живої плоти суспільства. Вони впевнені, що мільйони постлюдей, ковтаючи різнобарвні пігулки, будуть генетично модифікувати кілька разів на день, змінюючи расу, стать, зовнішність. При цьому ті, хто пророкує сьогодні в манері “нанотреш”, як і їхні попередники, популяризатори “кібертрешу”, так само тактовно ухиляються від закономірного, але дражливого питання — як поставитися до того, що люди, з якими відбулися всі ці неймовірні метаморфози, стають істотами маніпулятивними і в разі втрати своєї функціональності перетворюються на сміття?

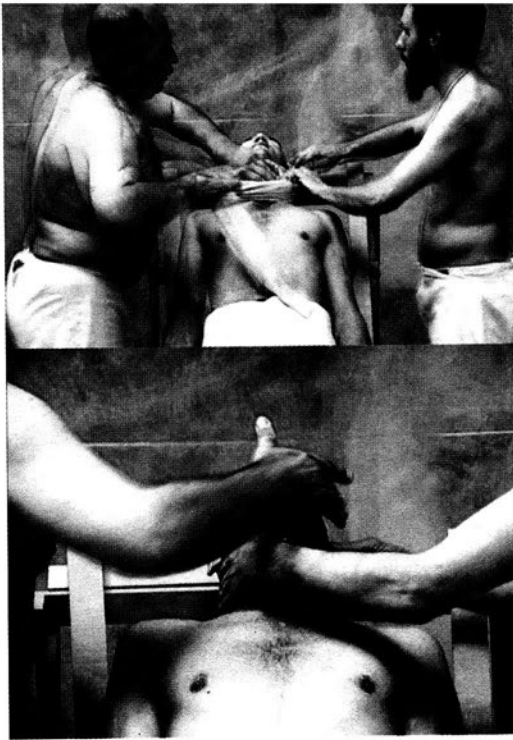
Віктор Сидоренко пророкує майбутнє, на шаровуючи один на одного старі міти — постановочні сцени його фото і відео насичені метафорами деміургічного натхнення, творчого процесу. Вони нагадують традиційний сюжет «Кузні Гефеста», тут автор натякає на “paradise-engineering” — створення нового раю на землі і “нової людини”. Містком до цього раю стає технологія копіювання і перезавантаження людської інформації (“завантаження свідомості”) або “реконструкція мозку” — гіпотетичний процес переносу свідомості з біологічного мозку в комп’ютер). Уміст черепної коробки людини ретельно “сканується”, копію поміщають до резервуара, що нагадує чи то капсулу для кріонізації, чи то віртуальне середовище, в якому свідомість, уже не скута путами тлінного тіла, буде безхмарно літати. Однак і постлюдська природа “мережевого” Адама навряд чи виявиться досконалою. Вона так само “конфлікуватиме” з новою версією раю, як і гріховна людська — зі старою християнською...

Вихід за межі того, що більшість вважає людським, навряд чи принесе бажану волю. У сумніві нашої все ще антропоцентричної свідомості щодо перспектив прийдешньої досконалості прочитується основне послання проекту Віктора Сидоренка. У цьому плані

він більше схильний до скептично налаштованого, “лівого” напрямку ідеології трансгуманізму. Праві “трансгуманісти”, навпаки, наполягають на тому, що постлюдина — це звучить гордо. Завдяки неухильному науково-технічному прогресові в найближчому майбутньому людство вийде на зовсім інший етап розвитку. Молекулярна нанотехнологія, генна інженерія, штучний інтелект, ліки для зміни настрою, терапія, спрямована проти старіння, нейроінтерфейс, програми для керування інформацією, ліки для поліпшення пам'яті, переносні комп'ютери, когнітивні технології створять ідеальну постлюдину (posthuman) — нашого нащадка, модифікованого до невпізнанності, розумнішого, ніж будь-яка людина-геній з найдосконалішого пам'яттю. Його енергійне тіло не піддаватиметься хворобам, утомі, нудзі, дріб'язковому роздратуванню, не руйнуватиметься з віком. Він з набагато більшою інтенсивністю зможе випробовувати емоції, задоволення і любов. Найрозумніші постлюди прагнутимуть позбутися власного тіла і жити як інформаційні структури в гігантських супершвидкісних комп'ютерних мережах...

Що залишається від особистої ідентичності людини під час завантаження з руйнуванням тіла — стає предметом обговорення. Деякі філософи, котрі вивчають цю проблему, стверджують, що завантажений у комп'ютер мозок продовжує бути людиною. Вони аргументують свою думку тим, що людина жива, поки зберігаються певні інформаційні структури, такі як пам'ять, цінності, стосунки. І не так уже й важливо, чи реалізовані вони в комп'ютері, чи в масі сірої речовини. Їхні опоненти, що досліджують сьогоденне інформаційне суспільство у футурологічних категоріях, упевнені в тому, що “перезавантаження” взагалі не має сенсу, оскільки наш мозок уже уподібнений до твердого диска комп'ютера. Він “перезавантажений” колосальною кількістю інформації, записаною на місці людської й історичної пам'яті. Позбавлений пам'яті суб'єкт живе поза часом — у нього немає ні минулого, ні майбутнього. “Згада-

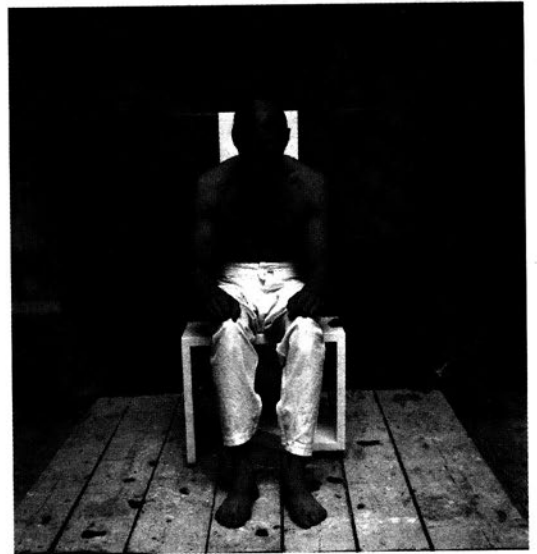

як і бажання набути божественних якостей. Люди завжди намагалися розширити межі власного існування — географічні, екологічні, розумові. Вони споконвіку прагли зменшити когнітивний дисонанс, спричинений смертю, припускаючи існування потойбічного життя, віра в яке постає основою всіх релігій світу. Нині нас майже всерйоз запевняють у тому, що потойбічне життя перетвориться в реальність — як сон наяву. Визначи можливість марити наяву — згадаймо «Ванільні небеса»*, — ми змушені радикально переглянути свої переконання щодо особистої самоідентифікації, природи свідомості і навіть душі, що нібито збережеться в тілі постлюдини. Визнання цього є не більш дивним, ніж чудове припущення Далай-Лами про можливість реінкарнації в комп'ютері...

ти все" йому так і не вдається, а це призводить до того, що суспільство маргіналізується і манкуртизується. Психологія постлюдини — це фрагментарна свідомість шизосуб'єкта. Інформація подрібнює її, змушуючи видаляти неактуальні дані, що полегшує можливість інформаційним монополістам контролювати інформаційних зомбі, навертаючи їх у секти тоталітарного змісту. Їх змушують відректися від свого "Я" і прийняти за істину деякий універсальний код свідомості. Чи означає це, що процедура аутентифікації незабаром загалом стане не потрібною? Адже постлюди страждають на специфічну форму відчуження — вони відчужені не тільки одне від одного, а й насамперед від самих себе...

Парадоксально, але вони все ще мріють про те, щоб продовжити це сумнівне існування у вічності. Вміщена у блакитний люмінофор "надлюдина" у творах Сидоренка сприймається як "вінець" постгуманістичної антиутопії. Її прагнення до "безмежного життя в постлюдській епосі" є цілком пояснюваним, адже це — одне з найдавніших і глибоко природних людських бажань. Утім,

* Фільм «Ванільні небеса» (Vanilla Sky). Режисер — Камерон Кроу, 2001. У головній ролі — Том Круз. (Прим. Ред)